

SAZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELFIZETÉSI ÁRA
Hónapontaiban átvéve:
Budapesti előfizetőknek 18 h.
Külföldi előfizetőknek 20 h.
Egyes mások ára 12 h.
Egyes mások ára 12 h.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
szombatnapok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallágyi Dezső u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vételére
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetők és hirdetőink a kiadó
hivatalához fordulnak.

III. évfolyam 244. szám. Nagyvárad Szerda, 1917 október 24.

Wekerle válasza a cseheknek.

Kész a választójogi javaslat.
A képviselőház ülése.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház ülése Szász Károly elnök délelőtti fél 11 órakor nyitotta meg. Jelenlét, hogy Holló Lajos képviselő szombatról elmaradt interpellációját este 8 órakor terjesszi elő.

Haller István
(néppárti)

Kifejté, hogy a Hába csak gazdasági és szociális kérdésekről a feleletokról szabad beszélni, ez érdeklő a nemzetet, de személyes kérdésekről nem. A rokkantakat érdeklő gazdasági egyedekké kell kiképezni, hogy ne szoruljanak senkire. Az új adótörvények terheit viseljék azok, akik a háborusok legtöbb hasznát látták (Tóssós) és jövedelmét élvezték.

Vadász Lipót dr.
(demokrata)

szól fel, mire a munkapárt beödul a terembe. A miniszterelnök, ugyancsak nehéz viszonyok között vette át a kormányt. Attér az osztrákoknak ellenőrnk intézett támadására. A háboru május 30-án kitört az osztrák Reichsrathban ellenük, a harc koroszlódott Magyarországon ellen, Ausztria valamennyi nemzetiisége egyesült, az oláhok és a csehek. Mellettünk egy hang sem emelkedett. Mit szólnak vitéz népfelkelők, ha ezeket a támadásokat olvassák? Készen következtetéseket vonnak le ebből, ilyenekkel szemben mire szava az osztrák-nemzeteknek. — A miniszterelnök megígért lehet, ahol az osztrák területi integritásáról van szó, ott az ország pártkülönbség nélkül mögötte áll. (Helyeslés.) A munkapárt ellen intézett támadásokra az a megjegyzése, hogy egyik pártnak se legyen kevesebb a hasznosága, mint a másik pártoknak. A demokráta kormány bejárta a választójogi javaslatot, de akkor szüntesse meg, hogy a tisztviselőket választás a kormány csinálja meg a közigazgatás államosítását. Utána

Wekerle Sándor
(miniszterelnök)

beszél. Egy két hét múlva bejárja a választójogi javaslatot törvényjavaslatot. És azelőtt azonban még nincs kimerülve a jelenlegi kormány programja, még sok reformot fog megvalósítani. Az osztrák támadásra kijelenti, hogy a kormány már jó előre lépéseket tett legfőbb helyen és biztosítékokat kapott a felől, hogy az osztrák követeléseket csak a mai területi határok között lehet megvalósítani. Rossz szolgálatot tészenek azok az osztrák politikusok, akik a két állam országosközösségét akarják megbontani. Nem áll, hogy nálunk olcsóbb lenne valami, mint Ausztriában.

Gieswein Sándor
(krisztény szocialista):

a reparatistákus törekvések ellenszerét a választójogi jog kifejtésében látja. Az ülést délután 4 óráig felfüggesztik. Délután folytatták az ir demitászról szóló javaslat tárgyalását.

Telecsky János dr.
(munkapárti)

nem bírálja a kormány helyeslését. Követeli, hogy háboru után minél több földet tölke jöjjön az országba. A tökéletesen bargulat nem indokolt, mert az alapítalan földtelmet kell, hogy a hadikölcsönkötvények nem leandernek jök, de az nem igaz. Nem védi a hadseregszállítókat és árdőrgőit, csak megállapítja, hogy ezekkel szemben az előző kormány szigoruban járt el. A földbirtok terjele a vagyonadója földbirtokhoz, ezt könnyebben teheti, mint pénzes. Nem ámbra a népet földosztással — Felkiáltások a kormányra: Hát mi talán ámbra?

Telecsky János dr.: A háboru után a földbirtok kérdését meg kell oldani a kis és közepes birtokot meg kell erősíteni.

Károlyi Mihály gróf
(öregeslecségi)

elfogadja a javaslatot. Holló Lajos dr. interpellációját nem tartotta meg, mert Csernin gróf külügyminiszter táviratban értesítette Károlyi Mihály gróft, hogy szombaton Budapestre érkezik, s interpellációjuknál jelen kíván lenni.

Csak egy fillért a hősök árváinak.

Sárguló falevélök hullása, virágok hervadása, hősök sírjának gondozása, ismét ezünkbe juttatja a világháboru borzalmait.

Eljön a nap, — a halottak napja: e napon kegyelettel adózunk mindazoknak, kik az örökkévalóság országába költöztek.

A sírhanókat ünnepélyes díszbe öltöztetik, szegény, gazdag aint kegyeletét leboron e napon azokkal szemben, kiket életükben szeretettel öleltek megukhoz.

A temetőekben nagy körben állanak a hősök sírjai. Itt sírnak az árvák, özvegyek, mert a család feje a gordos apa, szerető férj és régi ó gyermek, egy szebb és boldogabb jövőért, királyért és Hazáért áldozta életét.

Gordtérhes életet él a család. Azonban a jó ékonyság gondos keze nem hagyja el az árvákat és özvegyeket. Halottak napján, hogy a kegyeletet külsőre fnyessék tegyük, mindent elkövetünk. Azonban ezen időzatonkban re felédkeszünk meg a hősök árváiról sem.

Nem kell nagy áldozat csak egy fillér,

csak fillértől egy hatalmas palotát lehet felállítani az árvák és özvegyek lelkében, a megnyugvás palotáját.

Szeretettel fordulok a gyászoló napokon Nagyvárad város községéhez, ne feledkezzen el a hősök árváiról, s akár az utóán, akár a temetőknél halottak napján felállított perselyekbe, minden kérelem nélkül

csak egy fillért juttasson a hősök árváinak.

A hősök árvái imára kulesolt késsel fordulnak a világot teremtő nagy Istenséghez s fohászokban kérik a Mindenhatót, hogy az örökkévalóságba költözött hősök, kik di-

eső nemzetünk nagy hálójai, békességben pihenjenek s a magyar társadalom gondos és szerető osztályai pedig a világháború tartama alatt jótékony gondoskodásokat a háboruban elesettek árva és özvegyei felett továbbra is terjesszék ki.

Adományokat Drahbanh Ferenc tő. rendőrfelügyelőhöz kérem juttatni, kit a gyűjtés végrehajtásával megbíztam.

Nagyvárad, 1917. okt. 24. é.

Rimler Károly,
polgármester.

A bárók lapja és a pornográfia.

A Nyugatról van szó, erről a kifala vágyódó kövér folyóiratról, amelybe minden ésszerűség, ami a nemzetben genny, romlott nedv, agyvérzés, értelmelenség és kínosan kiverejtkezett nyakatekerttség, amit a zöldek és a kiszáradt agyu koravének produkálnak.

A lapot először Hatvany Lajos báró finanszírozza, s az ő pénze. Osvát (Roth) Ernő lektor összegyűjtötte a stilus hazárdöröket, a vers akrobatákat, a szó zsonglőröket, azellemi csepütrágókat és torz irodalmi klounokat, akik minden sötétséget ebbe a Nyugatba raktak le.

Kövér üzletos szellemi irók, magyartalan és magyarság nélküli külföldiek, a franciázkodást negélyezők az lithont kőzők itt gyülekeztek s olyan ékteien riválgást vittek véghez, hogy a millio nos de jóízűtől kiadó tulajdonos iró megszabadult tőlük, miután lektorjával pá bjít vivot.

De jött a másik báró, a Koraföld Mór s megvásárolta a Nyugatot, hogy az irodalommal is legyen köze. Koraföld Mór bír a lapot szabadjára arasztotta. Mig Hatvany Lajos báró alatt csak nagybetűs verseket követték el a ki nvtelenek, hogy N.Y.E.S.Z.-L.E.T.T.U.R.I.F.I.N.O.M.S.A.G.O.M.D.E.U.N.D.O.M.D.E.B.A.N.O.M., addig a kis fücskák az új éra alatt pornográfát írtak. Mint a lapok jelenltek, Dési Tibor „magánhivatalnok” novellát követelt el a Nyugatban s ezért szemérem elleni vétség miatt perbe fogták, El is ítélték. Furcsa szelsz nyögöttek az új magyar fikat.

Különös, hogy a bárók lapjában az irodalom szó pornográfát jelent.

Köszönet

Ösölért, Dagóért és Moonért.

Budapest október 23 (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti: Vilmos császár Lipót bajor hereceghez és a tengerészeti vezérkar főnökéhez táviratot intézett. Elismerését és hálóját fejezi ki az óseli, mooni és dagói sikerért a csapatoknak és a tengengerészeteknek.

A császár tegnap este Berlinbe érkezett.

Teljes siker Flandriában.

Brzlla, október 23. A nagyfőhadiszállás jelenté:

Nyugati harcok.

Rupprecht bajor trónörökös vezérőrnagy hadserege Flandriában a tegnap reggel Drasibank és Poelkepella között ki fejlődött harcok estig tartottak. A francia angol támadások oltóptjait, a ke ükra jutott parancsnok sorját 2-2 és fél kilo máternyire feküdték legelő vonalaik mögött. Az ellenséget, mely kezdeiben csak a H utbulster erdő déli esélén nyomult mélyebben védelmi soránkba, ellentámadásokkal visszavont tőr.

As ellenség új erőltései a csakly, legfeljebb 300 méter mély és 1200 méter széles feről tayereséget nem tudták kibővíteni. Ite oda hullámozó harcban Poelkepellenél dél elött és este újra meginduló erős angol támadásokkal szemben megtartottuk, illetve visszavertük előlétező tölcser vonalainkat. Szilárdan tagozott támadások irányultak a Gheluvalltől két oldal elterülő arvonalszarkara ellen is. Itt védőtűntek törté meg az angol lövés erejét, amely sehol sem jutott akadálytalán. A harc területére összpontosított tűntükben úgy a franciák, mint az angolok súlyos vires veszteségeket szenvedtek és foglyokat hagytak kezünkön. A tegnapi flandriai csatánep teljes sikert hozott számunkra.

A német trónörökös hadserege. Saisontól északkeleire a tüzérségi csata dában teljes erővel újra megkezdődött. Minekutána reggel ködös időben csatély tüte.

víkeoyog mellett csak felderítő előre örökösök intésiek a franciák. Este az Aillette lapály és Brye közötti területen minden kaliberhez tartozó lövegekészlet harcbevételre folytán a tő hatalmas bevezégre emelkedett. A sötétég beálltával az ellenséges tő alábbhagyott, hogy aután éjféltől kezdve tulnyomóan pergőtűzre fokozódjoc. Víradaikor erős francia támadásokkal megkezdődött a gyalogsági csata. A Meas keleti partján keleire frics századok és egy rohamzászlóalj réssel erőteljes tüzéörtészítés után Beaumont-tól dényugatra rohammal elfoglalták a 326 os megalatot. Tobb mint egyszáz foglyot szállítottunk be.

Keleti harcok.

A rigai tengeröblben fekvő szigetek ellen indított hadműveletek teljes zsákmánya haszaszeresésharmoc fogoly, több mint száz ágyu, köztük 47 nehéz hajóágyu, néhány revolverágyu, 150 géppuska és aknavető, több mint 1200 jármű, körülbelül 2000 ló, 30 autó, 10 repülőgép, 3 zásadpánztár 350000 rubinai tartalommal, nagy élelmiszer és hadizserkészetek.

A Keleti tenger és a Fekete tenger között sehol sem került nagyobb harc csatelménye a sor.

Macedóniai front.

A bari terékenység délelött esős időjárás folytán általában alábbhagyott. Este Monastirnál a Cerna-hajlásban és a Vardar nyugati partjéről a Doiran tőiz ímét nagy heveségre emelkedett.

Ludendorff, első főszállásvezér.

Lloyd George kitartására buzdít.

Bulzpest, október 23 (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Ruter ügynökség közli, hogy Lloyd George az országos takarékoskaió ülésén beszédet mondott. A háborút a győzelemig kell folytatni, bár a helyzet holnap még nehezebb lehet. A jelen idő a mi barátunk moadotta, ki kell tartani rendületlenül. Takarékosagra hívja fel hallgatóit s kijelenti, hogy Oroszország ujca fog éledni, ha felkészül. Ha tartós békére volna kilátás, nem hosszabítja meg senki a háborút. De ő kémeleli a láthatárt s most nem lát feltételt a tartós békére.

Offenzivánk Olaszország ellen.

Budapest, október 23. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Az olasz fronton a harci tevékenység a legutóbbi napokban váratlanul élénkebbé vált. Hötzenorfi Conrad hadserege a ticoli fronton néhány szerencsés támadást hajtott végre. Csapataink az olaszokat meglepték. A Laghi völgy mentén a Monte Maio ellen támadtuk s az olasz védelmet súlyosan érte a támadás hatalmas ereje. A voltuonoi daudár súlyos veszteséget szenvedett, hasonlóan egy alpini zászlóalj is. A hadifoglyok, elmondták, hogy az olaszok félnek csapataink erejétől s azt hiszik hogy egy erőteljes támadás Olaszországra nagy befolyással volna, mert ha visszavetjük az olaszokat az Isonzoig, ez stratégiailag nem fontos eredmény, de Olaszország közvéleményére kijózanítólag hatna s politikailag nagy hatása lenne. Vagy gyorsan békét kötőnének az olaszok, vagy kitörne a rég kísértő olasz forradalom is.

„GLOBUS“ MŰINTÉZET NAGYVÁRADON

NAGYPIAC TÉR
KUGLER-HAZ

KÖ-ÉS KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSNET ÉS VONALAZÓINTÉZET
ÜZLETIKÖNYVEK GYÁRA

MŰVÉSZI KÖNYVKÖTÉS
IZLÉSES NYOMTATVÁNYAIELSÓRANGUAK
KITŰNŐ ÜZLETIKÖNYVEK

TELEFON: 49.
INTERURBAN.

PAPIR, IRÓSZER ÉS IRODAI FELSZERELÉSEK NAGYKERESKEDÉSÉBEN A LEGOLCSÓBBÁRAK.

Stefánia főhercegnasszony Nagyváradon.

Képzéskészítés a Stefánia anya- és csecsemővédelmi egyesület javára. — Nyolc napos ünnepségek a vármegyeháza dísztermében.

Mint már említettük, megelőző indult meg, hogy Nagyváradon a Stefánia főhercegnasszony védekezősége alatt működő Anya- és csecsemővédelmi egyesület főkiállítását felállítsák.

Ebből a célból meggyezett képzéskészítést a munkáiban nyolcnapra terjedő változatos ünnepségeket rendeznek.

A jótékony iskolák felmunkálatára ma is, hogy Stefánia főhercegnasszony nem csak értékes képkölteményeket ajánlotta fel a nemzeti és hazai kérésre van rá, hogy a főhercegnasszony személyesen is résztvegyen az ünnepségek megrendezésében.

A nemzeti iskolák felmunkálatára a nagyváradi Katolikus Nővédekezőegyesület és a Feministák Egyesületének alakított Kereszty Kornél, a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának egyleti főosztályának fel, aki készséggel tett eleget a kérésnek.

Tegnap délután értesítést volt a városbíró és tárgybíró, Ember Géza főispán elnöklése alatt, amelyen Malatinszky Lajos (székfőnök), Jordai Melbár Géza (székfőnök), Pallay Lajosné, öz. Nagy Odórné, Eleméry Ferencné, dr. Mihály Lajosné, dr. Moskovics Józsefné, öz. Szendrői Kálmánné, Reimann Mórné, öz. Szentiványi Kálmánné, Soltész Albertné, Polgár Mariáné, öz. Rechné Bauer Zsófia, Muresán Valérné, Wisner Jánosné, dr. Kócskó Jánosné, Miklós János, — Malatinszky Lajos főispán, Rimler Károly polgármester, dr. Némethy Gyula (bíró), Kanócz, Kereszty Kornél, dr. Konrad Jenő, Pásztor Ferenc, dr. Dabócsey Lajos főispáni titkár, a lapok szerkesztői stábja voltak jelen.

Ember Géza főispán elnök pár szóval az értesítést megnyitotta; majd

Kereszty Kornél ismertette az iskolák célját és az általa kidolgozott gazdasági és változatos programot a következőkben tárgyalta elő.

A Stefánia országon anya és csecsemővédelmi egyesület nagyváradi fiókjának megszervezése sikelművelet a Katb. Nővédekezőegyesület és a Feministák egyesület jótékony célú képzéskészítést és nagyvessébbé egyéb ünnepségeket tervez, hogy a nagy városnak megfelelő anyagi látszat megteremtése és az élet javadalmát megteremtés, egy tejkonyha létesítését megteremtése, amely az összes jótékony egyesületeknek egyformán rendelkezésére állana.

A bátor alatt a legdrágább és nem jótékonyó kincse, az emberélet oly iszonyú mértékű pusztítása imperatíva felbírja, feladása az ember maradt társadalmat, hogy

minden erejét koncentrálja az anyák és csecsemők védelmére.

Az említett két egyesület azon kéréssel fordul Nagyvárad és Bihar megye összes humánus egyesületéhez, hogy ezen nagyfontosságú nemzeti és emberbaráti iskolájában támogatni sziveskedjenek. Kérésüket továbbá, hogy ezen november 17-25 között tervezett ünnepségek tartama alatt lehetőleg ne rendezzék meg egyéb jelentősebb jótékonyos ünnepségeket.

Az iskolák jelen állásáról bátor vagyok a következőkben beszámolni:

A két nőegylet elnökeinek — élén Ember Géza főispán ur öméltségével — elkerült bizalmasan öfenné Stefánia főhercegnasszony megbeszélését és védőkkel meggyezni arról Székfőnök Miklós püspök ur ömgyelmességét, dr. Radu Dometer g. katb. püspök, dr. Malatinszky Lajos főispán ur öméltségével és még felkérni szándékosik a tiszteltre Kócskó János főispán ur öméltségét, Obrókák István ezredes, Rimler Károly polgármester és Fráter Barna alispán urakat.

A főhercegnasszony meghívását gróf Székfőnök Miklós püspök ur vállalta magára, szállásul a rendszertől felajánlja.

A két nőegylet alakított élén egy székfőnök körű bizottságot, élén dr. Edelmann Mennyhárt, dr. Schaff Ernő és dr. Fráter Imre urakkal, amely bizottságban képviselve volták a két vezető nőegylet és a Vörös Keresztes két két taggal, a többi jótékony egyesület pedig egy-egy taggal. A delegáltak az illető egyesületek jelölték ki.

Székfőnöknek volták egy művészeti bizottság (vezetők) megszervezéséről, mely a képzéskészítés, irodalmi és szociális ünnepségek rendezés körűi teendőket látják el. Bizottság tagjai, élén dr. Némethy Gyula mint elnök, javasolták: dr. Fráter Imre, Szendrői Gyula, Duka Akos, Antal Sándor, Sas Ede, Fehér Dezsi, dr. Kócskó Aladár, Marton Máró, Hegedűs Nándor, Pásztor Ede, Pásztor Ferenc, továbbá dr. Dabócsey Lajos és dr. Fráter Imre főispáni titkárokat, mely névsor még kiegészíthető.

Végül egy székfőnök, nagyvessébbé nagy bizottság van terbe véve, melynek tagjait a székfőnök körű bizottság hívta és egybe. Felkérjük ezennel az összes nőegyleteket, hogy ezen bizottságba volnának szivesek 3 nap alatt egész vezetőségüket, választmányukat és szomszédos tagjaikat tartalmazó listákat hosszabb betérjésen. Ezen listák egy bevitelével volna a nagy bizottság összes állítandó. Hengalyozzuk ezen listák másolati beküldésének szükségességét, hogy a többi kellemtelen felszólalások, felszólalások elkerülteszenek.

A képzéskészítés.

Jelentem, hogy a képzéskészítés rendezését Podvinecz Erzsébet kisasszony felvett vállalta és a főhercegnasszony kol

lektív kiállítását, Podvinecz Erzsébet szintén kollektív kiállítását, s szintén 15-20-jó nevű fővárosi művészek egyenként néhány képpel fog résztvenni. Kihívásom van arra, hogy az ősz mester Vágó Pál is szerepeljen fog pár nagyobb méretű alkotással.

A főhercegnasszony összes képeit, amelyről művészek körében nagy elismeréssel szólnak, felajánlja jótékony célra és az ár, mely a 6000 koronát bizonyára meghaladja, teljesen az iskolák javára szolgál. Podvinecz Erzsébet szintén felajánlotta egy nagyobb művét. A művésznek különben a tárlat rendezésére már november 6-án leérkezik és szivesen vállal portré megalkotásokat, mely portrék esetleg a kiállításban is résztvennek. Nálam már addig több előjegyzés történt úgy, hogy a művészeknek sok megbízatása van kiállításban.

Az ünnepségek.

Bátor leszek az ünnepség tervét létezőt egyelőre vázlatosan, azon kérelemmel, székfőnöknek tanácsokkal, ideálakkal a program javításán közreműködni.

A javaslat lényegesen az, hogy minden jótékony egyesületnek egy nap jut és ezen napon művészi bizottsággal egyetértően saját feladást szerezni elje és a városi. A közreműködés csak abban áll, hogy képviselőik d. e. és d. u. felügyelnek a képekre és a délutáni usonnára és rendezik az esti művészeti saurt. Hengalyozzuk, hogy sem teát sem előmenyesteket nem kérünk, azokról mi gondoskodunk.

Az ünnepségek váza a következő lenne: 17-én szombat d. e. fél 12 órakor: Vernisázs: a színházi vagy más énekkar színházi előző bejáró öfenné, Sas Ede ödját szavalja Bihar Akos, végül a Hymnus.

D. u. 5 órakor művészeti stáb, amely Kurucz János új melodramáját adja elő, részvess Mártus Lili szociálművész és dr. Némethy Gyula műbírálatot mond a tárlat képeiről.

18-án, vasárnap: a Székfőnök Társaság irodalmi délutánja.

19-én, hétfőn: a honvéd zenekar Wagner estélye dr. Lázár Béla felolvasásával, felügyel a Vörös Keresztes egyesület.

20-án, kedden: a Szentáruhat tréfás délutánja, felügyel a Bihar megyei Nőegylet.

21-én, szerdán: a Honvéd zenekar opera estélye, felügyel az Isr. Nőegylet, Népkönyvtár, Isr. Leányklub.

22-én, csütörtökön: énekes délután, székfőnök gyermek részére saur, felügyel a Gyermekbarát és Patronage egyesület.

23-án, pénteken: Honvéd zenekar, ballad, vagy operett zene, felügyel a ref., ev. és luth. Nőegyletek.

24-én, szombaton: Modern irodalmi kabaré konferens Nagy Endre, felügyel a Feministák Egyesülete.

25-én, vasárnap: Irodalmi jour, rendezés a Katb. Nővédekező egyesület és Missió-társulati Leányklub. Sorajáték.

Tervben van egy nagyobb méretű tárgyszorajáték rendezése, melynek nyeregményét 20 értékes ajándéknyomól állanak.

Jelentem, hogy a képek eladásáért árának 20 százalékat ajánlották fel a művészek jótékony célra.

A belépőjegyek árai a Vernisázsra 3 koronában, bérletjegy 10 koronában, teajegy 2 koronában volnának megállapítandók, míg a belépőjegyek délután 60 fillérben diákjegy 20 fill, délután 2 korona.

Lorber Bernáth modern gépekkel berendezett ékszer és aranyáru készítő műterme
 f. évi augusztus 1-én Nagy Sándor-u. 2. sz. a. megnyilt.

Kereszty Kornél alapos és részletes tervezetét és bejelentését teljesítteti fogadták a rövid felszólalások után az összes jótékony négyezer képviselő, Imber Géza elnöklő főispán felhívására, teljes mértékben való támogatásukat készsággal megígérték a kimondották, hogy a siker érdekében az ünnepek egész ideje alatt semmi más ünnepeket nem rendeznek.

Megállapodtak továbbá abban, hogy a szélesebb bizottságba minden megyéből 3-3 tagot, a Vörös-Kereszt Egyesület pedig 6 tagot küld ki. A delegáltak névsorát mielőbb beküldik Kereszty Kornél kezébe, hogy a listát összeállíthassa. Ugyancsak Kereszty Kornél állítja össze a nagybizottság névsorát.

Az alakuló nagygyűlést október 31-én tartják meg.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Xegyelet és halottfégetés.

Am igazságszolgáltatásnak sok ízben szükség van a hulla exhumálására, hogy előzetesen elavartat bűntettek nyomait nap fényre hozhasson. Ezt természetesen lehet lenné teszi az elégetés. Épp így az agnosztikus is eddig esetben lehetetlenülé válik, mert a halottól felvett fénykép egészen adhat olyan bizonyosságot, mint a test vagy a csontrendszert egyes speciális elváltozásai, hibái. Ezt pedig, hogy kellőleg értékelni tudjuk, csak a most folyó világháborúra kell gondolnunk.

A halottfégetés hívei erre azzal felelnek, leszék temetés előtt mindenképp felboncolni, alaposan megvizsgálni, azután elégetni. Így nincs szükség exhumálására.

Hamvasztás esetén feltétlenül kötelező is kell, hogy legyen a felboncolás az igazságszolgáltatás szempontjából, mert nincs olyan eset, ahol később egy nőz putarom elő ne állhatna.

Kirácsai vagyok azonban, vajjon hány ember hajlandó még életben, azt tudni, ki válni elégetés? Igen sok sikeresedti önyilkos önkéntesen végzet életével, de vissza resten a boncolás gondolatától és utolsó is velében kéri annak mellőzését.

Épp itt vagyunk egyik valóban legborzasztóbb gondolatnál, az élve elismelés lehetősége. Ezt is nagy argumentumok hozták fel a földtemetés ellen.

Kérdem azonban, ha a halottkém hibájából egy ilyen rettenetes felületesség megtörténhetik, amit mi nap kétségbe vonok, mégis, vajjon kellemesebb-e a boncolás elábradás vagy éppen az élve elégetés eszméje?

Itten segíteni csak a legpontosabban végrehajtott halottkémzéssel lehet.

Azt hiszem, legnagyobb részben ismeretlen a legfontosabb vitapontokat, sajnos, a helyesítés miatt csak igen hézagosan. Most a történelem és vallás szempontjával szeretnék rövidesen foglalkozni.

A cikk elején felhozott történelmi adatok beállítására a halothamvasztás hívei részéről önkényesen egyoldali.

A hamvasztás oka az emberiség két legrettenesebb ellensége a pestis és a háború volt. Az ásatások, minden korból származó csont maradványokat hoztak már nap világra, de — sajátságos — egyikük sem ezen égési nyom. Ellenben mind földből vagy kő sírokból került elő.

A zsidók a szentírás és a történelem szerint elföldelték halottaikat. A magtisztelettség esendeként pedig oly kavassó akarják az elégetéssel kifejezni, hogy a proféták és királyok sírjai a legnagyobb tiszteltetben tartották és ápolták. Ellenben az elföldelés megtéradása a legnagyobb bűntetés volt (5. Mózes 28, 26.) Avagy nem a

legszörnyebb átok volt az: Tested ne fogadjon a föld... stb.

A hulla elégetése csak kényesítő eszköz és téma történet. Sem az fiaiál az elesett hősek tetemét égítették el azért, hogy megvédjék az ellenség kezébe jutástól és a biztos megbecsütele-ítéstől.

A pestis fellépésekor, mint Azor (6, 10) följegyezi, kényesítő elégetések történtek. De elmulva a pestis, aludt a hamvasztás is.

Épp így a rómaiak halott égetését is a fenti két okból következtetik. Annyira nem volt a hamvasztás náluk bevett szokás hogy, mint nálunk és alkalmazták legfőképpen a sarkophagtemetés. A sarkophag (az emésztő) egy kivált kő darab, amelyben a hulla bomlása 40 nap alatt lefolyt.

A római „kultur öröngőse“ idejében azért mint érdekes perverzitás hírtelenül diadalra vált a „magasabb“ körökben. Róma ben azért, mert drága mulatság lévén, nem mindenképp juthatott hozzá és így elégetés dolog volt szeszessé, mert az elnyusított-enservált testnek a legvadabb barbarizmus kellett, hogy el-tyhűt id géi egy kissé feléledjenek. Erre jó volt a halott égetés, feldöntek, a cirruszokban vadállatoktól és évszázadonként keresztények keserves kínjal látványa után, a mit már megunták.

Es a kor volt az, a mit annyira megmolt a francia forradalom. A nagy ideál. A kultúra magasabb fok, a hol iadokolást kerestek minden örült hadarságokra. És fényleg. A történelem bizonyítja, hogy a rómaiak ezen kora után nincs kultúrnap, a mely undorral el ne fordult volna a halott hamvasztás gondolatától. Csak nomád népek, harcos törzsek, vagy pogányok voltak azok, a kik vagy vallási szertartásaik miatt (tűzmadár) elhamvasztották halottaikat.

Am igazán tudományos, kulturált népek, mint az egyiptomiek, vagy az amerikai és törzsek, az inkák, éppen ellenkezőleg, minél inkább konzervatív igyekeznek halottaikat (mumiák).

A francia forradalom, mint említettem a kultúra öröngősebe esett, mint egykor a rómaiak és mivel lehetősé kiadósabban kultur bafokká lenni, úgy fejle, minthogy neki letuak minden addig elavart és generációk keserves munkájával feléledt társadalmi rendnek, felújítják azt és terombolnak mindent, amit addig szépek és jóak tartunk.

Es kell a cöccelőknek. Vandalizmus. Erre ad rá a rombolásra az embert és győnyörködő a kulturbesútlásban. Csalált az amar rendő. Deponálás az Istent, helyébe az olátra vitte az utca szeméjét. Az eltalás és szent egyenlőség, az ember imádó humanizmusról kötetekel görögt össze és stilizáción — emberhűbe költette a győnyörű kultúrmozgást. Drága polgártársait rangkülönbség nélkül viszi a nyaktól alá oly kultur tömeggel és humanus gyöngédéggel, hogy a nyakassó gép alatt nem bír felszökkelni a közegre esugóit vér. A nép tombol, öröng, üvölt a gyönyörtől bale pacakol a kioldó vérbe és aszt freestől azt a világ négy tája felé.

Es a kor szűli újra a halothamvasztás eszméjét. Atnajmolja ideáljától. Neki is fokozni kellett az elmuló gyönyöröket, hát a régi recept szerint elévették a lombából. Kérdem, haladás volt az a kultúra teré? Vagy rák az ember, hogy hátra mosog? Hát civilizáció vagy barbarizmus az az egész halottfégető kérdés?

Sem egyik, sem másik. Egyszerű perverzitás a mit feltapnak azért, mert az emberek ép idegrendszer része undorodik tőle, mert stavisztikus undorodik tőle, azért olaso modernizata diosőség mellett esónokolni. Am ilyen perverz dolgokból pedig a legkönyvesben lesz divat, hóbot, mert farcsa, mert szokatlan, mert izgató, ... mert „csak azért is“.

Az első forradalom kísérletét Napoleon

törtéte el; majd a második forradalom (1818) is megpróbálkozott vele, — de csak a harmadik forradalom (1870) után állították az első krematoriumot.

Németországban 1878-ban állították fel az első krematoriumot Góthában.

1913 óta 40 krematorium van működésben és elégetnek becsül. összesen évente mint 10,000 (ezer) hullát. Mi ez a mellett a csúfai állító halott mellett, a mely rendez viszonyok között Németországban évenként van.

Nem lesz érdektelen ez a 10,000 ember közelebről szemügyre venni. Kétharmada férfi, egyharmada nő. 90 százaléka protestáns, 7 százaléka katolikus, 3 százaléka zsidó.

Ugyanez évben az Egyesült Államok 3500, Anglia nem egészen 1000, Olaszország 500, Svédország 100, Franciaország 7000 esettel szerepel. Ezek legnagyobb része az anatómiai intézetek tanuló bochullái, kora szűlőit és kórházi hullakból kerül ki. B. az igen gyors eredmény. Már pedig ilyen körülmények között a számok azt mutatják, hogy az eseme nem kedvelt.

Ez érthető is, mert kegyelet aórtó aktus. Drószakos szétrombolása a testnek. És pedig, a halottak tisztelete ellen való véttség és bűn a temetést rendje ellen. A mellett mért a kegyeletet, mert a fő hűsál mindig a meggyntázás fogalmát ábrásati fel az emberben a ki úgy a közép mint az újabb korban, a legmegbecsütelenebb kivégzési módként használta.

(Bossorbiányok, Isentegadór, stb) Az előkre gyakorolt hatása is rossz és az emberi méltóság érzetére lealacsonyító, durvító.

Figyeljük meg csak: a nyitott air szájában el üő holttest könnyet fakaszt a hátnameradottak szemében, részvét érzetét az idegében, megámba szállást — megdöbbenést a vidám világban, a ki lefitymálja különben az egész világot. Nincs ember, a kit a látvány meg ne indítson. Még a halál ellenesség is megbossút, ha emberi szív dobog keblében, a halottak.

A kemence torkában? Azt mondják a kik látják „meg nem nézém rá az egyszerű“ és ritka ember, a ki utána nem teszi: brrr... B. az nem szép volt. A hosszú tartóóra egészen borsalmas lehet az egy pillanat alatt megtelen fekvő holttest, a mely darabonként hull k pozák, a ontvázá válik, szétfoszlik. Nem hiszem, hogy legyen éreó szívű ember, aki hozzájárulója elégetését végig bírja nézni.

Ha van ilyen idegessé, az csodálati való. De annyi bizonyos, hogy senkiben felemelő — szép érzést — a látvány nem termel.

Micsoda óriási a különbség a két temetési mód hatása közt az előkre. Hol van a holtak iránti kegyelet, tisztelet, részvét?

Pálffy Jenő.

Az Anyák-Körében.

A Kath. Nővédő Egylet által fenntartott és nagy látogatottságnak örvendő Anyák-Köre vasárnap délután ült össze. Oly nagy-értékűek ezek a délutánok, hogy az egyszerű asszonyok azt rem is képesek kellőleg értékelni.

De a társadalom, a város meg fogja érezni ezen nemes intézmény áldását. Az egész társadalom hátlására és tiszteletére tartott szavazat a Kath. Nővédő Egyletet a az öket támogatók, hogy idői, fáradságot nem kimélve mindent megteszenek az anyák nevelésére és oktatására, hogy a tudatlanság miatt elpusztult kis életnek halálhozatali eszméit ezáltal csökkentse.

Ezen cél előadásban hatalmas segítőitást és egy nagylelkű emberbarátot bírnak dr. Konrad Jenő tanárban, ki a legnagyobb

Az infant nem válaszol a pápa bétejavaslatára.

Budapest, október 23 (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A Reuters ügyműködés közlése szerint az angol alsóházban egy képviselő megkérdezte, hogy az infant válaszol-e a pápa bétejavaslatára, mire Balfour kijelentette, hogy nincs ok az eddigi magatartás megváltoztatására.

Pétervár haditerület.

Budapest, október 23 (Saját tudósítónktól.) Stockholmból táv-íratozzák Pétervárt hadizónának nyilvánították. Royal lakossága pánikszerelemmel menekül.

Painlevé lemondott.

Budapest, október 23 (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: A Havas-ügyműködés közlése szerint Painlevé miniszter lemondott a saját és a kabinet lemondását átnyújtotta Poincarének, aki azt nem fogadta el és kérte, hogy azt vonja vissza. A miniszterek kérvényeiket Painlevénél hagyták, aki most mérlegeli a helyzetet.

* **A Szociális Missziótársulat Leányklubja** október 23-án délután 5 órakor a rendes ülését összehívta.

* **Sebezűt és beteg tisztok jelentkezése.** Mindazon tisztok (havidijasok) és tiszt (havidijas) jelöltek, akik a harctérről visszatérve, betegségük miatt, vagy mint lábadozóknak magán ápolásban vagy magán kórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik póttisztánál vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek f. évi október 30-án délelőtt 10 órakor Ó-utca 5. szám alatti személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. *Kornhaber* altábornagy, állomásparancsnok.

* **Adólapjstromok közszemlén.** Nagyváradi város adószabása részéről szemlét tartanak az adószabás, miszerint a III. kerület (Váralfa, Velső, Csillagváros és Hegyvárosrészekre) vonatkozó 1917. évi tőke-kamatadó kivétési lapjstromok a városi adóhivatal 26. sz. szobájában folyó évi október hó 25-től november 1-ig beszárólag közszemlére ki vannak téve, ezeket a hivatalos órák alatt bárki megtekintheti a eselleges felszólalását további 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatóságnál írásban beadhatja. — Nagyváradi város adóhivatala részéről szemlét tartanak az adószabás, miszerint a II. kerületi (Újváros- és Kővárosrészekre) vonatkozó, az 1917. évi tőke-kamatadó kivétési lapjstromok a városi adóhivatal 15. számú szobájában folyó évi október hó 25-től november 1-ig beszárólag közszemlére ki vannak téve, ezeket a hivatalos órák alatt bárki megtekintheti a eselleges felszólalását további 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatóságnál írásban beadhatja. — Városi adóhivatal. Nagyváradi, 1917. évi okt. 23. *Juricskay Barna*, pénz- és adóügyi tanácsos.

* **Magyar Lajos** hadbavonult névvel rendelkező, egy tengeri csatában érvényes szerepe a Szerbvezeky-utca elcsúszott. A megtalálható Csengery-utca 29. sz. alatt jutalmat kap, a jegy nem használatos, mert a rendőrség leltette.

* **Eiwenzött felvő** hó 21-én délelőtt 11 és 1 óra között a Rákóczi ut. Szat János utcából a Sugligeti utca átvező Sal Farauc utcaig egy darab női arany kadi óra. A megtalálható kéri a jutalom ellenében a Rákóczi ut 37. szám alatti átad i

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: Szambul rózsája. (Bérlétszűnet.)
 Csütörtök: Szambul rózsája.
 Péntek: Szambul rózsája.
 Szombat délután: Venzerkák.
 Szombat este: Szambul rózsája.
 Vasárnap délután: Kéz róza.

Szambul rózsája. Valóságos bucsu aras mar az a tőzvesz felvételére a közönségnek, amely nap nap mellett elletti a színház igazgatójának, hogy a Szambul rózsája valamely előadására jegyet ki töltsen meg. Két héten keresztül a színház vezetésével a Szambul rózsája sorozatát előadással és művészi kísérettel, hogy az a tőzvesz felvételre, hogy mindazokat befolyásolja a nézők, akik már most, jegyigénysekkel osromlja a színház. Ma szerdán még két előadás kerül elő a Szambul rózsája, előadások pedig este is.

UKRANIA mozgó- színház	Szurdán Uj műsor.
	Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

APOLLÓ mozgó- színház	Szurdán A Mőve
	Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

Főszereplők: **Dr. KRÖGER ALADÁR** | Felső szereplők: **Dr. PAPP KÁROLY**

NYILTTÉR.

Hirdetmény.

Mint az érmihályfalvi központi szesz-főzde vállalkozója, kösölöm a szőlőtermelőkkel és birtokosokkal, hogy a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság 65450-1917. szám alatt szőlőörköly beváltására nézve a kövteleseket adta ki:

A m. kir. pénzügyminiszterium a folyó évi szeptember hó 15-én kelt 121980-1917. számú rendelet szerint a központi szesz-főzde vállalkozói és területéhez tartozó községek területeiről a központi szesz-főzdebe beszállított és szeszfőzde alkalmas szőlőörkölyt az 1917-18. termelési időszakban az alábbiak szerint tartoznak átvenni.

1. Pénzeses vagy romlott törkölyt a központi szesz-főzde vállalkozója nem köteles átvenni.
2. Olyan esetben, amikor a termelő a szőlő szarát a boglyától külön választja, a központi szesz-főzde vállalkozója a boglyából nyert törkölyvel együtt a szőlő szarát (csomóját) is átvenni ugyanazon áron köteles átvenni. Ellenben egyedül a szőlő szarát a boglyától nyert törköly nélkül nem tartoznak átvenni.
3. A központi szesz-főzde vállalkozója a friss hegyi szőlőörkölyt métermésszámúként 14 koroná, a betaposott (kiszűrt) hegyi szőlőörkölyt métermésszámúként 16 koroná, a friss szőlőörkölyt métermésszámúként 14 koroná, a kilugosított törkölybor készítésre használt hegyi szőlőörkölyt métermésszámúként 4 koroná, a kilugosított törkölybor készítésre használt (kiszűrt) hegyi szőlőörkölyt métermésszámúként 3 koroná áron köteles átvenni.

Magyarországon, hogy a borhamisításnak és a hamisított bor forgalmához az államnak a 1908. évi XLVII. t. c. 42. §-ában részletesen törkölybor készítésre csak azoknak van megengedve, akiknek 4 évtizedes gyakorlattal nagyobb szőlőfűk mezeje és hogy az idézett t. c. 33. §-a szerint az a termelő, aki törkölybor készíteni, köteles ezen szándékát legalább 48 órával előbb az illető község előjáró-egységének bejelenteni.

Ezenfelül az a központi szesz-főzde vállalkozója, amelyben gyakran ok van arra, hogy a termelő szőlőörkölyeket az idézett rendelkezések ellenére használják törkölybor készítésre, a kihágási eljárás megindítása véget fordulás az rendőri büntető bírósághoz gyakorló és az idézett törvények 55. §-ában felsorolt hatóságokhoz.

4. Az olyan betaposott szőlőörköly után, amelyet a központi szesz-főzde vállalkozója legkevesebb 1917. november 30-ig át nem vett, minden megkezdett hónapra métermésszámúként 50 fillér örzési és gondozási díjat tartozik a termelőnek fizetni. A betaposott szőlőörkölyt legkevesebb 1918. évi május 1-ig a központi szesz-főzde vállalkozójának át kell venni.

Önként értesítik az, hogy a fent megállapított árak fizetendők a beváltó állomásokon vagy esetleg az egyes községekben átvevő szőlőörköly után is.

A törköly beváltása érmihályfalván, mint központban, a Kölling főle tükken a városi állomás mellett, Szécsény községben mint beváltó állomás Dismós Péternél és Bagamér községben mint beváltó állomásban Ehrenfeld Hermannnál fog eszközöltetni.

A szőlőtermelők abbéli kívánságát, hogy az általuk beszállított törköly arányában saját gazdasági céljakra egy bizonyos mennyiségű palinkát biztosítsák, a lehetőség szerint figyelembe fogom venni.

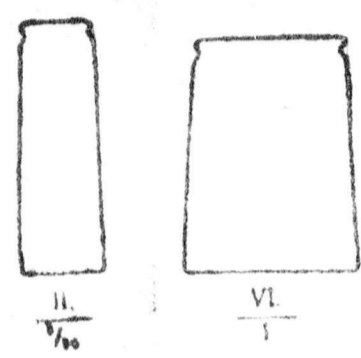
1917. évi október hó 15-én.
Dr. Löblé László,
 mint a Löblé E. cég tulajdonosa

VIGADO mozgó-színház

Szerdán
A vetélytársak

Az előadást vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Befőttes. Uborkásüveg.
Befőzéshez hólyagpapír.
Porcellán edények
Irszállított olcsó árakban.

Porcellán mozsár, ütővel	6—
Mély és lapos tányér finom porcellán	—70
Csemegés kis	—40
Tésztástál 6 személyre	8—
Sültéstál 6 személyre	8—
Főzelékstál 6 személyre	8—
Salátástál 6 személyre	8—
Levesesfazék 6 személyre	4—
Mártásos csészé 6 szem.	1—
Sótartó fogvájós 6 szem.	1-20
Vizes kancsó 6 személyre	8—
Vizeskészlet színes finom festéssel	4—
Boroskészlet színes	4—
Söröskészlet színes	4—
Liköröskészlet színes	4—
Befőtteskészlet kristály fehérr	4—
Majolika cukortartó díszes	4—
Majolika vizeskancsó színes	4—
Feketés gyermek készlet	8—
Kávés gyermek készlet	8—
Majolika állvány színes	6—
Teáskészlet színes aranyozással	10—
Kávékészlet színes aranyozással	10—
Feketés készlet színes aranyozással	12—
Mosdókészlet színes roccoco	12—
Majolika fali sótartó színes	8—
Majolika fűszertartó nagy	3—
Majolika fűszertartó kicsi	1—
Porcellán fehér teáskanna	2—
Porcellán fehér kávéskanna	2—
Porcellán fehér teáscsésze	—80
Porcellán fehér kávéscsésze	—80
Porcellán fehér gyümölcstányér	—80
Ebédlikészlet felszerelve, sz. aranyozással	50—

Konyha berendezési főzőedények. Evőeszközök. Lámpáruk. Tükrök. Képkerepezés. Ablak üvegezés.

Áraink viszonteladóknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVÉREK
Üveg, porcellán lámpa és táblaüveg nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

* **Kiadó** Rimánóczy-utca 13. számú házban öt szoba, konyha és mellékhelyiségekkel álló lakás, mely irodahelyiségeknek is alkalmas, folyó évi november 1-től. Birtokosokhoz lehet a Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleki-utca 2. sz.

IZSAK LIDIA
Elegánsabb
szépség

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon
11-53 szám

A Szépség-színház
szívesen fogadja egy-
edli törzs a látóját.
Tisztításokat és ártal-
mazásokat vállalunk.
Érték mértékű és a
leg-öbvidebb idő alatt
alkalmazhatók.

**Egy sarokház
eladó.**
Uri-utca 20. szám

**ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Nagyvárad, Bémer-tér.

Befizetett részvénytőke
1.000.000 korona.
Elfogad takarékbetete-
ket könyvecskékre és
folyószámlára s azt elő-
nyösen kamatoztatja.
Leszámitol váltókat.
Engedélyez előnyös felté-
telek mellett jelzálog-
kölcsonöket törleszté-
sekre. Előleget ad érték-
papirokra.

Olcsó takarmány!
Lovak, szarvasmarhák etetésére
maláta
kapható
métermázsanként 8 K-ért.
Moskovits Mór és fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca 62.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR
Épület- és díszmű bádgos,
vizvezeték és villianszerelő.
Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerék-
pérok, ellenőrző kasszák és
gramafonok szakszerű javítása
és állandó jókarban tartása.
Bronzműves, lakatos és mű-
szerész munkák előadásának.

Olcsó és
szép sir-
keresztek

cementalappal
fejjék, sirtáb-
lák domborura
préselt betök-
kel kaphatók

Maár Lajos
és Testvére
lakatosoknál
Teleky u. 45.

* Kétszázéls iróasztalok eladóak a
Péliget takarékpénztárban.

Hordók
különböző nagyságban
eladók.
Moskovits Mór és Fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca.